

"Hotel California: You can check out any time you like, but you can never leave"

Ter gelegenheid van de herdenking van het Plakkaat van Verlatinghe – 26 juli 1581

De Founding Fathers van de Verenigde Staten hebben – *op basis van de menselijke zwakheden* – in 1776 een “Declaration of Independance” opgesteld. In feite de architectuur van een maatschappij die men wèl wilde (met de kennis van toen). Er rekening mee houdend dat mensen geen engelen zijn. Madison formuleerde dat in *Federalist No. 51* als volgt: “If men were angels, no government would be necessary” en “ambition must be made to counteract ambition.”

Men wilde niet meer de overheersing van de politieke/economische macht van Engeland. De menselijke zwakte die zij daarbij voor ogen hadden om te beteugelen was: “macht verblindt, macht corrupteert”. Om die reden zijn er allerlei checks en balances ontworpen en in de constitutie van de natie terecht gekomen. Als de Founding Fathers met de kennis van nu opnieuw de constitutie zouden ontwerpen, zouden zij waarschijnlijk zich niet alleen afvragen:

I-Hoe voorkomen we dat één staatsmacht te groot wordt?

Maar ook

II-Hoe voorkomen we dat mensen vrijwillig, emotioneel of procedureel meewerken aan hun eigen onvrijheid?

Een denklijn ter onderbouwing:

Een kunstenaar als Edith Karlson geeft in haar werk uiting aan een bepaald mens- en wereldbeeld. Dat is: “onder moderne systemen blijven oude menselijke drijfveren bestaan”. Als de Founding Fathers (wederom) een architectuur van de aansturing van een maatschappij zouden vormgeven dan zouden ze waarschijnlijk een breder palet van menselijke zwakheden kunnen meenemen omdat de kennis daaromtrent nu breder is. Het is de kunst om aanvaarding van een dergelijke blik bij een brede groep in de maatschappij te krijgen. Oftewel de mens te zien zoals ie (echt) is en niet als ideaal. Dus ook onder andere deze zwakheden:

a-Doet graag mee in een groepsidentiteit. Want werkt beschermend;

b-Houdt van comfort, veiligheid en status. Zelf zo erg dat er een hoge bereidheid is om er veel voor op te geven, zoals vrijheid;

c-Vindt altijd wel een reden om zijn gedrag te rechtvaardigen. Regels zijn er niet om je aan te houden maar om ze op te rekken richting je eigen intentie. Lukt dat, dan is het prima te achten.

Anders en verwoord:

1-Groepsidentiteit. Mensen willen niet alleen gelijk krijgen; ze willen bij een groep horen die bevestigt dat zij moreel aan de goede kant staan.

2-Comfort afhankelijkheid. Mensen ruilen vrijheid vaak stap voor stap in voor comfort, veiligheid, status of toegang.

3-Regel cynisme. Mensen kunnen zichzelf overtuigen dat alles wat juridisch mogelijk is, ook democratisch legitiem is, vooral als het de eigen kant helpt.

Hieronder 10 signalen die zijn af te geven naar anderen/maatschappij cq diverse acties om te ondernemen. Steeds is de koppeling met deze drie menselijke zwakten weergegeven.

- **1-groepsidentiteit:** mijn groep heeft gelijk, de ander is fout;
- **2-comfort-afhankelijkheid:** ik ben vrij, maar durf/kan niet meer weg;
- **3-procedureel cynisme:** als het volgens de regels kan, is het dus acceptabel.

Vijf acties voor in de eigen bubbel

- 1. Maak een “modern pamflet”.** Geef aan hoe je een onderwerp ziet, wat er niet goed aan is en wat je er dan wel mee wilt. Helpt vooral m.b.t. (1) en (3)
- 2. Organiseer een “eigen-bubbel waarheidsavond”.** Helpt vooral m.b.t. (1)
- 3. Maak een “comfort-afhankelijkheidskaart”** Helpt vooral m.b.t. (2)
- 4. Doe een “regels versus bedoeling”-check.** Helpt vooral m.b.t. (3)
- 5. Maak een “tegen-slogan” bij de eigen slogan.** Helpt vooral m.b.t. (1) en (3)

Vijf acties om bruggen te slaan naar andere bubbels

- 6. Organiseer een “hagepreek 2.0”: lokaal, fysiek en met spelregels.** Vooral (1)
- 7. Maak een “probleemportret” in plaats van een standpuntendebat.** Vooral (1) en (2)
- 8. Maak een cross-bubble nieuwsbrief of podcast met duo’s.** Helpt vooral m.b.t. (1)
- 9. Gebruik “freedom of reach”-bewust verspreiden.** Helpt vooral m.b.t. (1) en (2)
- 10. Start een “burgerlijke tegenmacht zonder vijandbeeld”.** Helpt vooral m.b.t. (3)

Drie extra acties die ook impact kunnen hebben:

- 11. Maak een “exit-oefening”** Reden: Dit maakt vrijheid toetsbaar.
- 12. Organiseer een “morele audit” van de eigen groep** Reden: Dit is ongemakkelijk, maar zeer effectief tegen de “wij zijn de goeden”-reflex.
- 13. Maak een “kleine correctie zichtbaar”** Reden: het laat zien dat hoewel het (maatschappelijk)systeem niet perfect is, er kan wel correctie komen op een actie.

Afsluitend voor het herdenken van het Plakkaat van Verlatinghe (26 juli 1581):

Leuk dat “verlaten” van een bepaalde “macht” in het verleden en het opzetten van checks and balances om macht te temperen. Maar die c&b’s zijn er (nog) niet om een paar andere cruciale menselijke zwakheden te temperen in de architectuur van de moderne maatschappij. In dit pamflet zijn er drie zwakheden genoemd: erbij willen horen, comfort en veiligheid, regelcynisme. En juist die zwakheden worden (nu) door “providers” aangesproken cq geëxploiteerd.

De tekstschrijvers van Hotel Californië gaven als verklaring voor de song: "A journey from innocence to experience." Oftewel het drukt een reis van onschuld naar ervaring uit. Ze merkten dat de glamour van Californië verleidelijk is maar ook dat dit kwam met een prijs. En ook al ga je weg, diverse basisbeginselen (van het materialistische denken) blijven toch in je zitten.

Wellicht is de les: ‘verlaat je eigen naïviteit’. Je wordt verleid om (zoveel mogelijk) naar een digitale wereld over te stappen. Veiligheid en gemak zijn de lokkers die onder private voorwaarden wordt aangeboden. Je kan er niet mee akkoord gaan (check out) maar om echt te verlaten moet je ‘buiten de poort van het resort/hotel’ weer nieuwe basisbeginselen opzetten.
